

[Statsministeren.]

blikket ikke Tallet præsent —, men jeg tør dog paatage mig i Løbet af meget kort Tid at levere det ærede Medlem en fuldstændig Fortegnelse over alle sønderjydske Særlove. Det, der fastslaas, er altsaa, at almindelig dansk Lovgivning gælder i alle Tilfælde, hvor der ikke er Særlove.

Hvis det ærede Medlem Hr. Holger Andersens Udtalelser skulde forstaaes — og jeg er ikke ganske klar over, om jeg har opfattet ham rigtigt — saaledes, at dette Lovforslag skulde give Anledning til en Realitetsdrøftelse af hele den sønderjydske Lovgivning og en Undersøgelse af, hvorvidt der ikke nu var adskillige Forhold, der skulde rettes, dels ved Ændringer i de bestaaende Særlove, dels ved Indførelse af nye Særlove, vil jeg dog advare derimod. Det har i hvert Tilfælde ikke været Hensigten med det foreliggende Lovforslag. Vi har jo siden 1920 fulgt den Fremgangsmaade — og jeg anser det for at være en praktisk og hensigtsmæssig Fremgangsmaade — at foretage Ændringer, naar Befolkningen rejser Krav om det og det bliver dokumenteret, at der trænges dertil, men jeg vilde være meget betænkelig ved, om dette Lovforslags Fremsettelse skulde danne Udgangspunkt for en almindelig Undersøgelse af Lovgivningen i Sønderjylland, og jeg haaber da heller ikke, at dette har været det ærede Medlems Hensigt.

Det blev udtalt, at Medborgere, der kom Nord fra — jeg tror, det var det ærede Medlem Hr. Hauge, der nævnte det, og senere blev det understreget af det ærede Medlem Hr. Holger Andersen —, somme Tider kunde blive højlig forbavset over de Lovregler, der gælder i de sønderjydske Landsdele. Ja, desværre gaar det mange Medborgere paa samme Maade, selv om de ikke rejser til Sønderjylland, de kan ogsaa blive højlig forbavset over de Regler, der gælder i den øvrige Del af Landet, ja, jeg har endogsaa været ude for, at Lovgivere er blevet forbavset, naar de maaske rent tilfældigt har stiftet Bekendtskab med de gældende Lovregler. I det hele taget tror jeg ikke, at Samfundsborgerne er saa lovkundige, at de funderer stærkt over, hvilke Lovregler der gælder i de forskellige Dele af Landet. Vi har jo efterhaanden faaet et saa stort Antal udviklede Lovregler, at der skal Ekspertes til at vejlede os, naar vi i Livets forskellige Forhold skal i nærmere Berøring med disse, saa af den Grund tror jeg nu ikke, der er Anledning til at tage et særligt Hensyn.

Jeg mener, som sagt, at det foreliggende

Lovforslag, naar det vedtages, vil give en klar Vejledning for alle angaaende de særlige Regler, som fremdeles bestaar i de sønderjydske Landsdele, og derfor glæder jeg mig over de alt i alt velvillige Udtalelser, som fra alle Sider er blevet fremsat her, og jeg er selvfølgelig rede til i et kommende Udvalg at give alle de Oplysninger, som maatte blive krævet, og som kan gives, og at deltage i Forhandlinger om Lovforslagets nærmere Udformning.

Holger Andersen: Det er en enkelt Udtalelse af den højtærede Statsminister, der giver mig Anledning til at tage Ordet anden Gang. Jeg vil gerne berolige Statsministeren med Hensyn til, hvad der skulde være min Hensigt med de Bemærkninger, jeg fremsatte, navnlig vedrørende sidste Stykke af § 1. Jeg har lidt vanskeligt ved at forstaa, at den højtærede Statsminister kunde opfatte mine Udtalelser, som om de rummede Mulighed for et Ønske fra min Side om at benytte denne Lejlighed til at undersøge, om der ikke paa alle mulige Punkter burde foretages Ændringer i den bestaaende sønderjydske Lovgivning. Intet har været mig fjernere. Det, jeg har ønsket at give Udtryk for, var, at det ganske tydeligt maatte blive fastslaaet, hvad der var bestaaende Ret i Sønderjylland, ikke, hvilke Ændringer der skulde gennemføres, men hvad der de facto var bestaaende Ret. Thi det er ikke nok, at den højtærede Statsminister i Løbet af ganske kort Tid kan udlevere en Fortegnelse over de Love, der er gennemført og vedtaget her i Rigsdagen, idet for det første mange af disse Love har en flersidig Karakter, for det andet er det nok saa interessant at faa den juridiske Virkning af disse Love undersøgt. Nu nævnte den højtærede Statsminister, at man havde spurgt alle Ministerierne og de lokale Myndigheder. Det er selvfølgelig udmærket, men jeg synes ogsaa, man skulde høre Domstolene i Sønderjylland om deres Erfaringer. Thi i Øjeblikket kan mange Retsspørgsmaal paadømmes efter dansk Ret, efter tysk Ret og efter en Kombination af dansk og tysk Ret. Det er dèr, jeg har ment, det foreliggende Lovforslag ikke har tilvejebragt fornøden Klarhed. Hvad jeg i Særdeleshed tænkte paa, søgte jeg at understrege ved de Bemærkninger, jeg fremsatte om Loven af 1. Juli 1922. Naar vi paa det vigtige Omraade, som vi den Gang lovgav om, i Sønderjylland havde gældende Haderslev Købstadret, Tønder Købstadret, lybsk Ret, Valdemar Sejrs Jydske Lov og